

Η εργαλειοθήκη του ΟΟΣΑ

Ευαγγελία Στερνάκα

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ με την υπογραφή του 3ου μνημονίου, ανάμεσα στα άλλα, δεσμεύεται να ευθυγραμμίσει την πολιτική της όσον αφορά την εκπαίδευση με τις «βέλτιστες πρακτικές των χωρών του ΟΟΣΑ». Κάτι φυσικά που δε μας εκπλήσσει καθόλου μιας και δε χρειαζόταν ιδιαίτερη διορατικότητα για να το προβλέψει κανείς διαβάζοντας την ομιλία του Αλέξη Τσίπρα στον ΟΟΣΑ το Μάρτιο του 2015 tanea.gr/. Μόνο αφελείς θα μπορούσαν να πιστέψουν πως υπήρχε η ελάχιστη πιθανότητα να αναπροσαρμοστεί η εργαλειοθήκη του ΟΟΣΑ, το απόλυτο νεοφιλελεύθερο μοντέλο διαμόρφωσης της δημόσιας διοίκησης, με τις προεκλογικές υποσχέσεις της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ για κοινωνική δικαιοσύνη, εξάλειψη της ανεργίας και ισότητα. Μέσα στο πολυσέλιδο κείμενο της ομιλίας του πρωθυπουργού στον οργανισμό τότε, το απόσπασμα όπου αναφέρεται πως η κυβέρνηση δεσμεύεται να εφαρμόσει τους μηχανισμούς της εργαλειοθήκης προκειμένου να επιτύχει τη «μέγιστη κινητικότητα ανθρώπινων πόρων στο δημόσιο τομέα» και «αληθινές αξιολογήσεις» στέκει φωτεινή επιγραφή των φρούδων ελπίδων του εκπαιδευτικού κόσμου για μια πολιτική που θα ήταν προσανατολισμένη στην αρχή της σταθερής και μόνιμης εργασίας για όλους.

Πολύ φρέσκιες έχουμε ακόμα στο μυαλό μας τις διαβεβαιώσεις της προηγούμενης κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ περί κατάργησης του νομοθετικού πλαισίου της αξιολόγησης Αρβανιτόπουλου και Λοβέρδου. Διαβεβαιώσεις που η κυβέρνηση τώρα επιθυμεί να ξεχαστούν εφόσον υπογράφοντας το νέο μνημόνιο, δεσμεύτηκε ότι θα προωθήσει την Έκθεση του ΟΟΣΑ του 2011 για την παιδεία στην Ελλάδα.

Θα επιχειρήσουμε να εστιάσουμε την προσοχή σε ορισμένα από τα κρυμμένα «διαμάντια» της έκθεσης αυτής, που κατά τη γνώμη μας δεν έχουν σχολιαστεί και επισημανθεί επαρκώς μέχρι στιγμής.

Σελ. 40, παρ. 60

60. Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών πέρα από την αρχική τους κατάρτιση αποτελεί ουσιώδες συστατικό στοιχείο της ανάπτυξης του ανθρωπίνου δυναμικού και μπορεί να εξυπηρετήσει ένα ευρύ φάσμα σκοπών, συμπεριλαμβανομένων:.....
.....

- ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρίας μεταξύ εκπαιδευτικών και άλλων, π.χ. ακαδημαϊκών φορέων και **παραγόντων της αγοράς**

Για μας οι έννοιες «αγορά» και «δημόσια και δωρεάν παιδεία» είναι έννοιες απόλυτα ασύμβατες μεταξύ τους. Πώς μπορεί να διασφαλιστεί ο δημόσιος χαρακτήρας της εκπαίδευσης και η βάση αυτής στις πανανθρώπινες αξίες, όταν οι παράγοντες της αγοράς έχουν λόγο και άποψη στα εκπαιδευτικά πράγματα; Φυσικά η αυτονόητη απάντηση είναι πως κάτι τέτοιο είναι ανέφικτο, πολύ απλά γιατί δεν γίνεται να είσαι «υπέρτης δύο αφεντάδων», και με την παιδεία του λαού και συμφυής με τις επιταγές της αγοράς και της επιχειρηματικότητας!

Στη σελ. 36 της έκθεσης αναφέρεται:

«Η μονιμότητα της εργασίας μπορεί να δυσχεράνει επίσης την προσαρμογή του αριθμού των εκπαιδευτικών, όταν μειώνονται οι εγγραφές ή αλλάζουν τα προγράμματα μαθημάτων και μπορεί να σημαίνει ότι το βάρος της προσαρμογής βαρύνει αυτούς που δεν είναι μόνιμοι, συνήθως όσους βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους. Η Ελλάδα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο, να απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς να ανανεώνουν τα πιστοποιητικά διδασκαλίας μετά από μια χρονική περίοδο και να αποδεικνύουν ότι έχουν συμμετάσχει σε σεμινάρια διαρκούς επαγγελματικής εξέλιξης και μαθήματα, προκειμένου να αυξήσουν, να εμβαθύνουν και να ενισχύσουν τις γνώσεις τους. Η βάση της ανανέωσης μπορεί να είναι τόσο απλή, όσο μία βεβαίωση ότι ο εκπαιδευτικός εξακολουθεί να πληροί τα κριτήρια της επίδοσης που συμφωνούνται για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. Τέτοιου είδους συστήματα πρέπει να διασφαλίζουν ανοικτό, δίκαιο και διάφανο σύστημα αξιολόγησης εκπαιδευτικών και να περιλαμβάνουν ομότιμους εκπαιδευτικούς, διευθυντές σχολείων και εξωτερικούς αξιολογητές που είναι κατάλληλα καταρτισμένοι και διαθέτουν τα απαραίτητα μέσα για αυτά τα καθήκοντα και που αξιολογούνται και οι ίδιοι σε τακτική βάση. Η υποστήριξη των μοντέλων αυτών στηρίζει την άποψη ότι εξυπηρετούνται καλύτερα τα συμφέροντα των μαθητών, ενώ **οι εκπαιδευτικοί εξασφαλίζουν ασφάλεια απασχόλησης εξακολουθώντας να κάνουν καλή δουλειά, και όχι επειδή η απασχόλησή τους ουσιαστικά διασφαλίζεται από τις νομοθετικές ρυθμίσεις.** Περιοδικές αναθεωρήσεις παρέχουν επίσης τη δυνατότητα να αναγνωριστεί η ποιοτική διδασκαλία.

Ορισμένες χώρες διαθέτουν δίκαιους, αλλά γρήγορους μηχανισμούς αντιμετώπισης της αναποτελεσματικής διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί σε αυτές τις χώρες έχουν τη δυνατότητα και τη στήριξη να βελτιωθούν, αλλά εάν δεν το κάνουν ενδέχεται να τοποθετηθούν είτε σε άλλες θέσεις είτε εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος»

Ολόκληρη η νεοφιλελεύθερη θεώρηση της εκπαίδευσης σε αυτήν την παράγραφο. Η νομοθετική διασφάλιση της εργασιακής μονιμότητας αποτελεί παράγοντα που δυσχεραίνει το νεοφιλελεύθερο όραμα για ελαστικοποίηση κάθε εργασιακής σχέσης και ευπροσαρμοστικότητας σε κάθε είδους μειώσεις μαθητικού δυναμικού. Η παιδεία για τον ΟΟΣΑ λειτουργεί ποσοτικά κι αριθμητικά και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να κατανέμονται στα σχολεία με εντελώς λογιστικούς όρους. **Το αποκτηθέν πτυχίο απαξιώνεται πλήρως και ο εκπ/κος οφείλει να επιδίδεται σε έναν ατελείωτο αγώνα δρόμου διαρκούς επανεπιβεβαίωσης της ικανότητάς του να διδάσκει στο σχολείο.** Αδιάκοπος αγώνας δρόμου απόκτησης πιστοποιητικών, βεβαιώσεων από σεμινάρια, μεταπτυχιακών τίτλων. Μπορούμε τώρα να καταλάβουμε απόλυτα το ρόλο που θα παίξουν τα κάθε λογής προγράμματα e-learning-που μόνο δωρεάν δεν παρέχονται βεβαίως- όπου η γνώση και η παιδεία υποβαθμίζονται σε τυποποιημένες πληροφορίες που παρέχονται μέσα από ταχύρρυθμα σεμινάρια υποτιθέμενης εξειδίκευσης. Ο απόλυτος παράδεισος για κάθε είδους επιχειρηματικές πρωτοβουλίες-«ινστιτούτα» παροχής έτοιμων πιστοποιητικών κατά εγγραφή, πληρωμή και παραγγελία!

Ο εκπαιδευτικός που δεν ανταποκρίνεται σε όλο αυτό το πρότυπο -καταναλωτή πιστοποιητικών θεωρείται ακατάλληλος και αναποτελεσματικός και το σύστημα πρέπει να δράσει άμεσα απομακρύνοντάς τον. Μιλάμε για τον απόλυτο εργασιακό εφιάλτη στην παιδεία, μια έννοια που στη γλώσσα του ΟΟΣΑ δεν υφίσταται ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και αξία της ζωής, αλλά ως παραγωγή κα κατανάλωση μετρήσιμες ποσοτικά .

Σελ. 39

«Για όλους τους εκπαιδευτικούς και διευθυντές σχολείων στην προσχολική και υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση υπάρχει περιγραφή θέσης εργασίας: ο λόγος ύπαρξης της θέσης, αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν, δεξιότητες, προσόντα και στάσεις. Η περιγραφή μιας θέσης εργασίας είναι αποτέλεσμα συνεργασίας εκπαιδευτικών και διευθυντών σχολείων για τη μεν προσχολική και των διευθυντών των σχολείων και των σχολικών συμβουλίων στην υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές σχολείων αξιολογούνται κάθε τέσσερα χρόνια από κάποιον

ανώτερο και ποτέ από ισότιμο. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιολογούνται από τον διευθυντή του σχολείου, έναν υποδιευθυντή σχολείου ή έναν διευθυντή χώρου εργασίας για διδάσκοντες στην ΕΕΚ. Οι διευθυντές σχολείων αξιολογούνται από τα σχολικά συμβούλια. Οι περιγραφές των θέσεων εργασίας χρησιμοποιούνται ως σημεία αναφοράς προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές σχολείων έχουν επιτύχει τους στόχους τους. Ο βασικός στόχος των εν λόγω αξιολογήσεων είναι να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές σχολείων να βελτιωθούν και να κάνουν καλύτερη δουλειά αναγνωρίζοντας δυνάμεις και αδυναμίες. Δραστηριότητες επαγγελματικής εξέλιξης βοηθούν στη συμπλήρωση τυχόν κενών στις επιδόσεις τους. **Κάθε αξιολόγηση συμπληρώνεται από αφηγηματικό συμπέρασμα. Δύο ανεπιτυχείς αξιολογήσεις ή τρεις αρνητικές αξιολογήσεις κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας οδηγούν σε απόλυση.»**

Στην παράγραφο αυτή προτείνεται το φλαμανδικό μοντέλο επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών σύμφωνα με το οποίο ξεκάθαρα οι ανεπιτυχείς αξιολογήσεις οδηγούν σε απόλυση. Οι διαθέσεις της εργαλειοθήκης ΟΟΣΑ είναι απροκάλυπτες. Είναι φανερό ότι η αποδοχή από την εκπαιδευτική κοινότητα ενός συστήματος «αποτίμησης του εκπ/κου έργου που έχει στόχο τη βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας και όχι την τιμωρία των εκπ/κων» (όπως ευαγγελιζόταν το δίδυμο Μπαλτάς-Κουράκης και οι συνδικαλιστές που πρόσκεινται στο Σύριζα) δε θα αποτελούσε τίποτα άλλο από Δούρειο Ιππο!

Σελ 40

«...υποστήριξη, αξιολόγηση και ανάπτυξη της ποιότητας των εκπαιδευτικών: Η διοίκηση των σχολείων πρέπει να είναι ικανή να προσαρμόζει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στις τοπικές ανάγκες, να προωθεί την εργασία των εκπαιδευτικών σε ομάδες και να ασχολείται με την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

... Επιπρόσθετα, η διοίκηση του σχολείου πρέπει να μπορεί να επηρεάζει αποφάσεις πρόσληψης εκπαιδευτικών, προκειμένου να βελτιώνουν την αντιστοιχία μεταξύ των υποψηφίων και των αναγκών του σχολείου τους (δίνεται έμφαση).»

Πρόγραμμα μαθημάτων με βάση τις τοπικές ανάγκες; Ποιος μπορεί να αποφασίσει πόσα μαθηματικά και πόση έκφραση-έκθεση πρέπει να διδαχθούν οι μαθητές ανάλογα με την περιοχή που βρίσκεται το σχολείο; Αυτές οι ρυθμίσεις οδηγούν με απόλυτη ακρίβεια στην κατηγοριοποίηση των σχολείων με κοινωνικοοικονομικά κριτήρια. Απώτερος στόχος φυσικά (εκτός από την «ευελιξία» στις προσλήψεις εκπαιδευτικού προσωπικού με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το επαγγελματικό μέλλον του εκπαιδευτικού κλάδου) η κοινωνική καθήλωση.

Στην ίδια υπηρεσία (της ευελιξίας) και η αρμοδιότητα του διευθυντή να προσλαμβάνει το εκπ/κο προσωπικό.

Σελ.41

«Ο ρόλος των σχολικών ηγετών πρέπει να ενισχύεται με τη νομιμότητα και την αρμοδιότητα που θα τους επιτρέψει να ηγηθούν των σχολείων τους. **Η νομιμότητα μπορεί να προέρχεται εν μέρει από τον τρόπο του διορισμού τους και η συμμετοχή του συνόλου της σχολικής κοινότητας (τοπικές αρχές, τοπική κοινωνία των πολιτών, γονείς, εκπαιδευτικοί, άλλο προσωπικό, ακόμη και μαθητές της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης)** μπορεί να αποδειχθεί σημαντική στην επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου»

Μας θυμίζει κάτι που έλαβε χώρα πρόσφατα και που από την κυβέρνηση Σύριζα και τους κυβερνητικούς συνδικαλιστές διαφημίστηκε ως δημοκρατική τομή στα εκπαιδευτικά πράγματα; Φυσικά αναφερόμαστε στις εκλογές ανάδειξης διευθυντών σχολικών μονάδων. Με έκπληξη (την οποία δεν αισθάνονται κάποιοι λίγοι διορατικοί που είχαν δει με καχυποψία τη συγκεκριμένη ρύθμιση) διαπιστώνουμε πως ο ΟΟΣΑ

στηρίζει τη «δημοκρατική» επιλογή των διευθυντών από τους εκπαιδευτικούς και το πάει ακόμα παραπέρα : προτείνει συμμετοχή της ευρύτερης τοπικής κοινωνίας στη διαδικασία. Ο στόχος (που αναφέρεται ξεκάθαρα) δεν είναι η δημοκρατικοποίηση του σχολείου, αλλά...η έμμεση νομιμοποίηση των αποφάσεων των εκάστοτε στελεχών όσον αφορά τις προσλήψεις προσωπικού, τον καθορισμό των αναγκών του κάθε σχολείου και του ωρολόγιου προγράμματος και φυσικά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Αξιολόγηση από τον προϊστάμενο που έχεις επιλέξει σημαίνει ότι συναινείς στην αξιολογική διαδικασία. Ευφύες και ύπουλο, αν μη τι άλλο!

Σελ.54

«Στην Πορτογαλία, έπειτα από τον πρώτο (πειραματικό) κύκλο αξιολογήσεων των σχολείων, υπογράφηκαν συμβάσεις αυτονομίας μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και ενοτήτων σχολείων, μεταβιβάζοντας αρμοδιότητες στα σχολεία. Ο νόμος που ρυθμίζει την αυτονομία και τη διαχείριση των σχολείων, θεσπίζει και αυτονομία αναφορικά με την αξιολόγηση των σχολείων (τόσο την αυτοαξιολόγηση όσο και την εξωτερική αξιολόγηση) ως βασικό εργαλείο διοίκησης του συστήματος.»

Αυτονομία της σχολικής μονάδας σημαίνει αποστασιοποίηση της πολιτείας από τη χρηματοδότηση, την επάνδρωση και τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό των σχολείων και λειτουργία των τελευταίων με όρους επιχείρησης που πρέπει να είναι ανταγωνιστική για να προσελκύει πελατεία. Για τον ΟΟΣΑ η παιδεία ως κοινωνικό αγαθό δεν υφίσταται. Είναι απλά ένα υποκεφάλαιο της διαδικασίας παραγωγή-κατανάλωση.

Σελ. 55

«Θέση ξεκάθαρων στόχων ως προς τον ελάχιστο αριθμό μαθητών (όχι μόνο του ελάχιστου αριθμού θέσεων) για σχολεία σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Δημιουργία συγκεκριμένων μοντέλων (βλ. πιο κάτω), συμπεριλαμβανομένων των ενοτήτων σχολείων για περιπτώσεις που δεν μπορεί να επιτευχθεί ο καθορισμένος ελάχιστος αριθμός μαθητών, λόγω γεωγραφικών ή άλλων συνθηκών. Τα ελάχιστα μεγέθη κυμαίνονται σε:

- 75 μαθητές στα δημοτικά σχολεία
- 150 μαθητές στα Γυμνάσια
- 250 μαθητές στα Λύκεια»

Τα αποτελέσματα αυτής της λογικής τα έχουμε ήδη δει (φυσικά έπεται και συνέχεια): συγχωνεύσεις, υποβιβασμοί οργανικότητας, καταργήσεις σχολικών μονάδων. Διότι η παιδεία στο νεοκαπιταλιστικό σύστημα παρέχεται μόνο βάσει αριθμητικών και λογιστικών κριτηρίων.

Σελ.77

«Η αναγνώριση των αξιολογητών είναι εξίσου σημαντική για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών. Θα ήταν πολύ χρήσιμο εάν θα μπορούσε να υπάρξει συμφωνία, όσον αφορά την ικανότητα των αξιολογητών και τα κριτήρια και τις συνέπειες της αξιολόγησης. **Μια μακροχρόνια διαπραγμάτευση ενδέχεται να είναι προτιμότερη από μια πιο δυναμική εφαρμογή της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα δε εάν έχει ήδη δρομολογηθεί αξιολόγηση σχολικής μονάδας. Πρέπει να διαδοθεί η άποψη ότι πρώτιστος στόχος της αξιολόγησης είναι η βελτίωση, μέσω περαιτέρω κατάρτισης και επαγγελματικής ανέλιξης. Οι συνέπειες για πρόοδο της σταδιοδρομίας πρέπει να θεωρηθούν υποπροϊόν της αξιολόγησης για βελτίωση.»**

Η αναγνώριση των αξιολογητών, όπως επισημόναμε και νωρίτερα, πετυχαίνεται μέσω της διαδικασίας επιλογής τους από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Για αυτό και οι πολυσυζητημένες και προβεβλημένες

εκλογές των διευθυντών σχολικών μονάδων! Εδώ μπορούμε να παρακολουθήσουμε το υπόλοιπο μέρος της τακτικής προώθησης της αξιολόγησης στη συνείδηση του απλού εκπαιδευτικού: μακροχρόνια διαβούλευση με την εκπαιδευτική κοινότητα, παραπλανητική πρόταξη του υποτιθέμενου στόχου επαγγελματικής ανέλιξης και σκόπιμη επισκίαση των αρνητικών συνεπειών της μη θετικής αξιολόγησης στο μέλλον του κάθε εκπαιδευτικού. Χωρίς να θέλουμε να γινόμαστε κουραστικοί, δεν μπορούμε να μην ξαναεπισημάνουμε πως οποιαδήποτε αποδοχή οποιουδήποτε συστήματος «αποτίμησης εκπαιδευτικού έργου» δε θα είναι παρά η Κερκόπορτα του εργασιακού εφιάλτη για το επάγγελμά μας.

Σελ. 88

«Αποκέντρωση της αρμοδιότητας διαχείρισης ολοκληρωμένου προϋπολογισμού προγράμματος ανθρωπίνων πόρων του τρέχοντος προϋπολογισμού και επενδύσεων σε ολόκληρο το σύστημα βάσει επίδοσης στο πλαίσιο της λογοδοσίας και παρακολούθησης, κατόπιν ελέγχου βάσει αποτελεσμάτων, από σχολική μονάδα σε περιφέρεια, στο Υπουργείο Παιδείας. Ενσωμάτωση του συνόλου της χρηματοδότησης που αφορά την παιδεία (συμπεριλαμβανομένης της σημερινής χρηματοδότησης μέσω του Υπουργείου Εσωτερικών).

- Μεταβίβαση της αρμοδιότητας διαχείρισης προϋπολογισμών στους άμεσα προϊσταμένους.
- Ανάθεση στους προϊσταμένους της ευθύνης ουσιαστικής βελτίωσης της αξιοποίησης των ανθρωπίνων πόρων, προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα.
- Αναζήτηση σημαντικά εκτενέστερου επανασχεδιασμού της σχολικής ηγεσίας από ότι περιγράφεται στις πρόσφατες προτάσεις, αντλώντας από τις βέλτιστες πρακτικές σε χώρες του ΟΟΣΑ (ΟΟΣΑ, 2008α).

179. Μετατόπιση από το τρέχον σύστημα κατανομής πόρων σε εφάπαξ επιχορηγήσεις που κατανέμονται στις περιφέρειες βάσει της αρχής «τα χρήματα ακολουθούν το μαθητή», συμπεριλαμβανομένης της κατανομής του αριθμού θέσεων που προβλέπονται από τον προϋπολογισμό, ευελιξία στις περιφέρειες να κατανέμουν τους πόρους βάσει αποτελεσμάτων και λογοδοσία βάσει επίδοσης.»

Σε συνέχεια του συνθήματος «Πρώτα ο μαθητής» έχουμε το νέο μότο «Τα χρήματα ακολουθούν το μαθητή». Χρηματοδότηση βάσει αριθμών και αποτελεσμάτων αξιολόγησης. Στόχος λοιπόν καταφανής δεν είναι η βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης, αλλά η περικοπή πόρων και το κλείσιμο σχολείων.

Θα μπορούσαμε να επισημάνουμε πολλά άλλα σημεία της εργαλειοθήκης του ΟΟΣΑ όσον αφορά την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επιλέξαμε σκόπιμα συγκεκριμένα τα οποία είτε δεν έχουν σταχυολογηθεί επαρκώς σε άλλες δημοσιεύσεις είτε αποτελούν τρανταχτές αποδείξεις όσον αφορά τους αληθινούς στόχους της αξιολόγησης.

Η απάντησή μας θα πρέπει να είναι η ίδια ακριβώς με αυτή που δόθηκε επί εποχής Αρβανιτόπουλου-Λοβέρδου:

ΔΕΝ ΑΞΙΟΛΟΓΩ-ΔΕΝ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΑΙ

Πηγή: alfavita.gr